

MAAISEL VAN MAAIPADEN EN WATERGANGEN

[PILOT] bron van organische stof voor bouwlanden in de Achterhoek

TOEPASSING

Bodemverbetering, maaisel rechtstreeks naar boer

WAAR

Diverse watergangen in beheergebied Waterschap Rijn en IJssel (in de Achterhoek)

KETENPARTNERS

- Vereniging Agrarisch Landschap Achterhoek (VALA)
- Waterschap Rijn en IJssel
- Agrariërs

DOORLOOPTIJD PILOT 2017-2022

WELK TYPE MAAISEL

Maaisel van maaipaden, en organisch materiaal afkomstig uit watergangen en van taluds

HOEVEEL MAAISEL

Circa 50 ton droge stof per jaar (afkomstig van 13 hectare maaipaden). Daar komt sloot/ taludmaaisel bij (80 m³ per km)

WIE LEVEREN HET MAAISEL

Maaisel komt van beheergebied Waterschap, dat in bruikleen is gegeven aan agrariërs

AFNEMER(S)

Deelnemende agrariërs (op eigen terrein)

Het (sloot)maaisel dat geoogst wordt bij het beheer van de watergangen inzetten om het organische stofgehalte van aangrenzende akkers op te krikken. Dat is de kern van deze pilot.

Maaieren en afvoeren

“Het concept is simpel”, vertelt Rob Geerts van de Vereniging Agrarisch Landschap Achterhoek (VALA), “De boeren krijgen de maaipaden van het waterschap via een contract in bruikleen. Zij maaien de paden en brengen het daarbij vrijkomende organische materiaal op hun land. Ook nemen ze het slootmaaisel in, dat het waterschap na beheer van de watergangen en van het talud op het pad voor hen klaarlegt. Dit in tegenstelling tot de gangbare praktijk, waarbij de maaipaden vaak geklepeld worden en er materiaal min of meer doelloos blijft liggen. De nieuwe manier van werken heeft voordelen voor de agrariër, het waterschap en de natuur.”

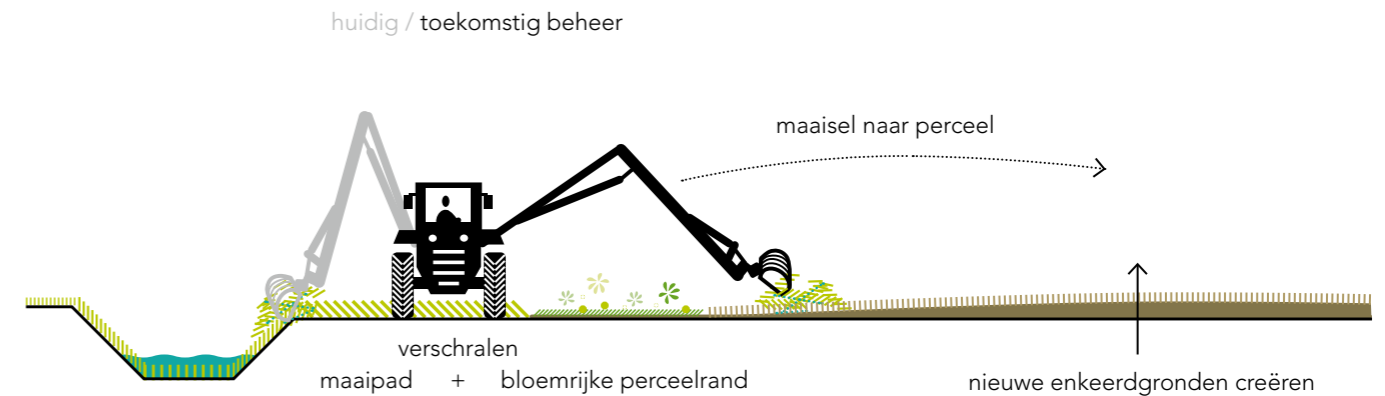
De boer profiteert

Geerts vervolgt: “Maaisel dat van uitstekende kwaliteit is wordt gehooïd en gebruikt als veevoer.

Het overige materiaal werken de boeren onder op hun zandige, schrale maïsakkers om het organisch stofgehalte en het vochtvasthoudend vermogen te verhogen. Dat verhoogt dan ook de gewasopbrengsten. Bovendien vinden veel agrariërs het prettig om zelf te kunnen zorgen voor ‘nette’ maaipaden langs hun perceel: gemaaide paden zonder ruigtesoorten zoals kweek, ridderzuring en distels. Dat geldt al helemaal voor boeren die in het kader van agrarisch natuurbeheer zelf een strook schraal kruidenrijk land langs hun perceel hebben gecreëerd. Het is toch logisch dat het beheer van een maaipad daar op aansluit?”

Kruidenrijke linten in het landschap

Voor de natuur is dit concept interessant omdat de maaipaden samen met de waterlopen lange linten in het landschap vormen. Door deze paden niet te klepelen maar te maaieren en het organische materiaal af te voeren, verschaalt de bodem. Dat zorgt voor een kruidenrijke en bloemrijke vegetatie, die voedsel en schuilplaatsen bieden voor insecten, vogels en andere dieren van het boerenland. Daarmee vormen de linten ecologische verbindingen voor heel veel soorten. Tevens profiteert de burger van de stijgende natuurwaarden, want bloemrijke bermen worden erg gewaardeerd.

“Het is toch zonde om maaisel niet tot waarde te brengen?”

Waterkwaliteit op peil

Een drijfveer voor het waterschap is dat het oogsten van (sloot) maaisel een bijdrage levert aan het verbeteren van de waterkwaliteit. Het klepelen en laten liggen van maaisel is vanuit onderhoudsoogpunt wellicht kostenefficiënt, maar voor de waterkwaliteit niet optimaal omdat voedingsstoffen uit het maaisel weer snel kunnen af- en uitspoelen naar het oppervlaktewater. Verder heeft het verschaalen van de maaipaden op den duur voordelen voor het maaibeheer; dit wordt eenvoudiger en is minder vaak nodig waardoor de beheerkosten dalen. Tenslotte vindt het waterschap het belangrijk om de maaioogst tot waarde te brengen, zowel bodemkundig als economisch.

Learning by doing

Met de pilot willen de ketenpartners meer inzicht krijgen in de manier

waarop maaisel het beste kan worden benut voor het verhogen van het organische stofgehalte van akkerland. Ook willen ze meer weten over eventuele risico's zoals de verspreiding van onkruiden of de insleep van ziekten. Tenslotte moet de pilot meer duidelijkheid geven in de wet- en regelgeving. Geerts legt uit: ‘Die is onduidelijk en tegenstrijdig en boeren weten vaak niet waar ze aan toe zijn. Het gaat dan vooral om regels omtrent het vervoer van maaisel en het meetellen ervan in de mestboekhouding.’ Geld voor uitgebreide monitoring is er (nog) niet. De belangrijkste methode om informatie te verzamelen is daarom al doende te leren en ervaringen tussen boeren uit te wisselen. Ook worden andere pilots nauwlettend gevolgd, alsmede relevant onderzoek. Vlak voor het

interview was Geerts bijvoorbeeld aanwezig bij de presentatie van een promotieonderzoek over dit onderwerp (van Renske Hijbeek van de WUR). Uit haar onderzoek blijkt dat het toevoegen van organische stof aan magere zandgronden vooral voor aardappelen, maïs en bieten effectief is.

Enken

“Eigenlijk volgen we onze voorouders”, besluit Geerts. “Net als zij gaan we de akkers in het zandlandschap met organisch materiaal ophogen tot ‘enken’. Er zullen nieuwe enkeerdgronden ontstaan: bodems met een dikke zwarte en vruchtbare bovenlaag. Er is nu zoveel maaisel waarmee niks wordt gedaan. Het is toch zonde om dat niet als bodemverbeterend product tot waarde te brengen?” ∞